tana, G. Salzedo, în substanța cărora tînărul și înzestratul artist Ion Ivan Roncea a știut să pătrundă cu finețe psihologică, dar și cu neîntrecută măiestrie coloristică și fluiditate ritmică. Piesa *Scînteiere* de autorul spaniol contemporan Salzedo a semănat — prin bogăția nuanțelor — cu o muzică interpretată la orgă.

Inedit în contextul Festivalului, concertul formației „Ars Nova" condusă de Cornel Țăranu a prezentat unei săli arhipline actul I din opera *Pacea* de Aurel Stroe. Atît ansamblul, cît și soliștii Ion Budoiu, Mihai Zamfir, studentele Rodica Baltes și Ines Olteanu și trombonistul Gheorghe Lungu au dat viață și sens satirei lui Aristofan, atît de savant transpusă în muzică de contemporanul român. Notabilă perfecțiunea dicției franceze a cîntăreților, dar și suplețea cu care trombonistul Gheorghe Lungu s-a integrat în acest spectacol total, fiind instrumentist și actor în același timp. O mențiune specială merită excelentul percuționist Grigore Pop care s-a întrecut pe sine interpretînd lucrarea *Hommage à Vera Molnar* de Jeanine Charbonnier. În partea a doua a concertului a evoluat grupul de balet *Contemp* condus de Adina Cezar, dansînd pe muzică preclasică, de jazz, de Marius Constant și Cornel Țăranu. A fost o încercare izbutită de a demonstra valențele estetice ale dansului contemporan. Cornel Țăranu a apărut aici și în ipostaza de abil și atrăgător comentator și animator. Într-o altă seară, Thérèse Dussaut a executat cu precizie și acurateță un concert pentru pian mai puțin cunoscut de Dvorak — o fuziune eclectică între clasic, romantic și specificul școlii naționale cehe. Mircea Cristescu, lapidar și oarecum rece în prima parte a programului, a devenit dinamic și dezinvolt în partea a doua cînd a dirijat *Simfonia a 3-a, „Eroica"* de Beethoven. Mult mai plastică i-a fost gestica în concertul orchestrei de cameră a Filarmonicii cînd a reușit să găsească specificul fiecărui opus (de Corelli, Silvestri, Rossini, Gershwin), evidențiindu-și simțul gradațiilor și al nuanțărilor diferențiate. Un moment prețios în derularea Festivalului a fost recitalul cuplului Andrei Agoston — Ferdinand Weiss care a cuprins creații de Enescu, Beethoven, Schubert, Kodaly concepute cu delicateță și muzicalitate dar și cu rigoare stilistică. În *Adagio* de Kodaly, în *Sonata I* de Beethoven sau în fragmentele din suita *Impresii din copilărie* de Enescu, tînărul violonist și-a dat măsura reală a talentului și inteligenței, iar Ferdinand Weiss ne-a convins că rămîne în continuare unul dintre idealii noștri acompaniatori.

Cvartetele „Pro camera" și „Concordia" au contribuit substanțial la reușita manifestărilor din cadrul Toamnei clujene. Membrii Pro camerei (Ildiko Banyai, Grigore Botar, Nicolae Banyai și Adalbert Tőrők) au conferit interpretărilor vigoare, fermitate și siguranță, ele confundîndu-se adesea — ca amploare sonoră — cu acelea ale unei orchestre (în *Cvartetul nr. 5* de Bartók sau în *Ciclul op. 51* de Haydn). Instrumentiștii Concordiei (Andrei Agoston, Albert Markos, Andrei Miklos și Andrei Markos) s-au impus prin suplețea și rafinamentul nuanțelor, eleganța frazărilor, prin puritatea stilistică, în partituri de Haydn și Brahms. Recitalul organistului V. Russo ne-a pus în contact cu unul dintre marii recreatori ai muzicii lui J.S. Bach.

Simpozionul organizat și condus de muzicologul Romeo Ghircoiașiu duminică 10 oct. în sala Asociației Scriitorilor, sub titlul *Creație, interpretare, receptare în arta muzicală*, la care au participat compozitori și muzicologi din Cluj, București, Tg. Mureș și Timișoara a accentuat ținuta academică a întregului Festival.

Au existat, din păcate, și unele deficiențe în strategia organizării manifestărilor. De pildă, invitarea lui Ștefan Ruha într-un recital de *Sonate* alături de Ferdinand Weiss în 6 oct., în concertul din 7 oct. al orchestrei de cameră și în 12 oct. ca solist al orchestrei simfonice a Filarmonicii. O asemenea frecvență în cadrul aceleiași competiții nu poate fi decît în detrimentul popularității violonistului. Apoi, programarea a două seri consecutive cu lucrări de Brahms (recitalul Șt. Ruha—F. Weiss și concertul simfonic dirijat de Miki Inoue), ori a două seri, tot consecutive, cu lucrări de Haydn (concertele Cvartetelor „Pro camera" și „Concordia") a creat o monotonie nedorită, în ciuda incontestabilei valori a creațiilor, afectînd însăși ideea de varietate, de noutate ce trebuie să stea în general la baza structurii unui Festival. Și, poate n-ar fi fost lipsită de interes alternarea mai dinamică a formațiilor și soliștilor clujeni cu formații și interpreți din alte orașe ale țării și, de asemenea, selectarea mai judicioasă a compozitorilor români și a *acelor* opusuri care să-i reprezinte în ceea ce au ei caracteristic.

Despina PETECEL

Simpozion de muzicologie

În colaborare cu A.T.M. și cu Filarmonica din Cluj-Napoca, Filiala Uniunii compozitorilor din orașul gazdă al festivalului „Toamna muzicală clujeană" a organizat în cadrul ediției 1982 un simpozion pe tema „Creație, interpretare și receptare în arta muzicală".

Au participat compozitori și muzicologi din București, Cluj-Napoca, Tg. Mureș și Timișoara.

Prefigurînd, în luarea sa de cuvînt, cadrul general al tematicii simpozionului, muzicologul prof. dr. Romeo Gircoiașiu, vicepreședinte al Uniunii compozitorilor, secretarul Filialei din Cluj-Napoca, s-a referit la temele incluse în programul dezbaterilor și anume :

1. Creativitate, preocupare actuală în estetica, psihologia artei și sociologia contemporană a muzicii.

2. Receptarea artistică în condițiile diversificării stilistice a muzicii noastre de azi.

3. Stratificarea publicului muzical ca receptor al artei.

4. Rolul criticii în dezvoltarea și educarea publicului muzical.

5. Creativitatea și originalitatea artei populare în lumina celor trei ediții ale Festivalului Național „Cîntarea României".

https://biblioteca-digitala.ro

Făcînd o serie de incursiuni în problemele privind teoria comunicării, a recepționării mesajului artistic și a rolului fiecărui factor (creator-interpret-public) în fenomenul artistic, vorbitorul a definit importanța discuțiilor pe această temă, de largă implicație social-culturală, salutînd atît inițiativa organizatorilor „Toamnei clujene" de a programa simpozionul în cadrul manifestărilor festivalului cît și prezența participanților la această întîlnire.

În intervenția sa, compozitorul Szabo Csaba din Tg. Mureș s-a referit la cercetările sale privind „Materializarea simțului pentatonic în creația populară". El a prezentat și analizat 12 astfel de moduri, descoperite în practica populară românească și maghiară din Transilvania și în muzica japoneză. Presărată cu exemple și considerațiuni teoretice interesante, conferința a fost primită cu multă atenție.

Compozitorul Valentin Timariu din Cluj-Napoca s-a referit la o serie de caracteristici generale ale simfonismului enescian, printre care : tematismul, plurivocalitatea, concepția ciclică și consecințele acesteia în organizarea globală a timpului muzical. Majoritatea temelor expuse fac parte din proiectul tezei de doctorat a compozitorului care se anunță ca deosebit de interesantă.

Folcloristul și muzicologul Virgil Medan din Cluj-Napoca s-a referit la o serie de probleme de actualitate pentru receptarea și valorificarea folclorului, la noțiunea de creație și interpretare în practica folclorică, — cu accepțiuni proprii și cu distincții speciale în raport cu practica muzicii culte. S-a impus mai ales ideea necesității completării permanente a colecțiilor de cîntece populare existente, cu noi culegeri, fiecare artist popular însușindu-și — pînă la identificare cu propria sa creativitate — cîntarea moștenită și transmisă prin generații și care se pierde odată cu dispariția fiecărui cîntăreț popular.

Asupra acestei idei a insistat și compozitorul Mircea Chiriac din București. El s-a referit mai ales la practica sa de vechi cunoscător al folclorului lăutăresc și la dispariția unui valoros tezaur de cîntece, mai ales „bătrînești" datorită unei nejustificate lipse în ce privește înregistrarea sonoră (în Arhivele Institutului de cercetări etnologice și dialectologice sau ale altor instituții ce se ocupă de creația populară) a valorilor genului.

Compozitorul Cornel Țăranu a expus o serie de idei rezultate din activitatea sa de creație și de dirijor al prestigioasei formații „Ars Nova" din Cluj-Napoca, formație care se situează în primele rînduri ale promovării muzicii românești contemporane în țară și străinătate. El s-a referit la îmbogățirea genului de spectacol muzical cu noi forme (opera de cameră, teatrul instrumental, etc.) și la necesitatea ca în atenția teatrelor muzicale să se afle problema asigurării condițiilor care fac posibil ca aceste noi genuri de spectacol să ia ființă și să se dezvolte. Este ceea ce se petrece în momentul de față la Opera Română din Cluj prin grija noii conduceri, lucru salutat cu căldură de vorbitor.

Compozitorul Nicolae Brînduș s-a referit în intervenția sa la dichotomia dintre artă istorică și artă cu motiv istoric prin prisma semnificației și a coeficientului de originalitate și creație, (de sens și de limbaj) conținute într-o operă artistică, indiferent de gen.

Muzicologul și compozitorul clujean Emiliu Dragea în expunerea sa „Receptarea muzicii moderne, o problemă ?" a menționat următoarele : „Acumulările cantitative și calitative din domeniul creației muzicale contemporane au dus, cum este și firesc, la un decalaj, între progresele realizate prin descoperirea, într-un timp relativ scurt, de noi relații între formele sonore și semnificația lor, și perfecționarea mai lentă a codului de receptare a muzicii de către marele public bazat, după cum se știe, pe valorile tradiționale. Creația muzicală contemporană vine azi în sprijinul auditoriului în mod divers. Alături de formele tradiționale, concertul zilelor noastre (și exemplul formației *Ars Nova* este edificator în acest sens) primește noi punți de legătură modificîndu-și forma în spiritul plasticizării elementelor fonice cu elemente vizuale care merg uneori pînă la proiecție. În același cadru de revitalizare a conținutului și formelor de expresie specific muzicale intră cu o dimensiune nouă resursele folclorului relevînd substraturi ale fondului de aur al muzicii noastre populare. La toate acestea se adaugă resursele legate de cîntarea neobizantină".

Muzicologul Andrei Benkö din Cluj s-a referit — într-o ordine similară de idei — la problema educației muzicale a publicului (la dezbaterea căreia a contribuit de asemenea, în intervenția sa și muzicologul Bujor Dînșoreanu din Tîrgu-Mureș) afirmînd : „La educația muzicală a publicului contribuie nu numai pedagogii, ci, într-un fel sau altul, toți muzicienii. Pe parcursul dezvoltării culturii muzicale a apărut *tipul compozitorului pedagog* care a sesizat necesitatea prezenței sale nu numai pe frontul formării specialiștilor. Zoltan Kodaly spunea : «Cu cît este cineva mai bun muzician, cu atît are posibilități mai variate, mai bogate spre a atrage și pe alții în lumina plină de bucurii a muzicii ; cu atît el poate mai bine să slujească mărețul scop ca muzica să devină un bun al întregului popor (...) Se poate ca unii să se simtă fericiți și fără artă. Ignoti nulla cupido. Să nu-i invidiem. Din muzică izvorăsc surse uriașe de energie pentru viața spirituală. Trebuie să militățm ca aceste izvoare să fie la îndemîna a cît mai mulți» ; și, mai departe : «Scopul școlii elementare este fixarea bazelor devenirii omului complex. Fără muzică acest tip de om nu există. (...) Propun colegilor mei creatori de simfonii, ca din cînd în cînd să treacă pe la grădinițele de copii. Acolo se decide dacă după două decenii va exista un public care să le audieze creațiile»."

Muzicologul Doru Murgu din Timișoara a prezentat referatul „Opțiuni tematice și particularități de receptare în teatrul liric contemporan". Realizînd un interesant grupaj de direcții și orientări în creația românească de gen, vorbitorul s-a referit la coordonatele „pe care vin să le înșiruie, înlănțuite într-o salbă valorică creațiile lirice românești, și anume : 1. reiterarea universului ideatic pornind de la marile tragedii clasice pînă la omonimele lor contemporane ; 2) opțiunile pentru tematica istorică și de legendă ;

https://biblioteca-digitala.ro

3. creația lirică cu argumentul ideatic de sorginte literară ; 4. opera și baletul pentru copii". În continuare vorbitorul s-a referit la unele probleme de valorificare, înnoire și receptare ale acestor genuri aflate azi (cf. Pascal Bentoiu) în „*Criză ?* — dar în același timp (într-o) fantastică vitalitate".

În intervenția sa, muzicologul *Enea Borza* din Cluj s-a referit la „Noi creații românești în interpretare recentă pe podiumul clujean și receptarea lor de către public" subliniind buna primire de care se bucură în orașul gazdă al simpozionului creația românească valoroasă, în interpretările de înalt nivel de care are parte în majoritatea cazurilor.

În încheierea lucrărilor de cuvînt, muzicologul Gheorghe Firca a adîncit cadrul teoretic-științific al problemei relației dintre creator-interpret și public cu incursiuni într-o serie de metode noi de investigație muzicologică : teoria comunicării, semiologiei, probleme de structură și aspecte de semantică muzicală.

Lucrările simpozionului s-au dovedit de real interes — după cum a reieșit și din cuvîntul de închidere rostit de muzicologul Romeo Gircoiașiu — și, în consens cu asistența, socotim că această remarcabilă acțiune se cere permanentizată în toate edițiile viitoare ale Festivalului „Toamna muzicală clujeană" spre a-i oferi un plus de strălucire și problematică.

N. B.

Festivalul cîntecului ostășesc la a șasea ediție

În primitoarea sală a Radiodifuziunii s-au desfășurat în zilele de 10, 11 și 12 octombrie concertele Festivalului cîntecului ostășesc, creat de conducerea superioară a armatei în scopul promovării unor piese menite a îmbogăți repertoriul muzical destinat tineretului aflat sub drapel. Bazat pe un concurs preliminar, la care s-au prezentat peste două sute de lucrări de compozitori profesioniști și amatori, civili și militari deopotrivă, gala laureaților a prezentat juriului și publicului cele douăzeci și șapte de melodii încununate cu premii și mențiuni la categoriile marșuri, cîntece patriotice și cîntece de muzică ușoară.

Concertul final, susținut de formații corale ale armatei, de soliști vocali și de Orchestra de estradă a Radioteleviziunii, a demonstrat varietatea inspirației și a soliștilor aflate de compozitori în finisarea cîntecelor destinate ostașilor. De la piesele în ritm de marș și cîntecele cu intonație concertistică, la cele de muzică ușoară, toate s-au axat — atît prin textul lor, cît și prin ritm, tempo, melodie și ethos — pe specificul armatei, slujind astfel deplin ideea festivalului și scopul concursului.

Premii și mențiuni au fost atribuite, la capitolul marșurilor ostășești, pieselor *Ostași ai vremii noastre*, de Radu Șerban, text de Gheorghe Vîlcu (premiul I), *Ani frumoși din ostășie* de lt. col. Ion Pelearcă (premiul II), *La cazarmă sună goarna* de Victor Popescu, text de Angel Cîrstea (premiul III), *Înainte, pas întins* de Gheorghe Șoima (Premiul Institutului de cercetări etnologice și dialectologice), *Trec studentele-ostași* de serg. maj. Mihai Cotruș, text plut. maj. Marius Nica (premiul C.C. al U.T.C.), *Bună dimineața* de Dan Mizrahi, text de Eugen Rotaru, *Jurămînt* de Mircea Stan, text de Ioanid Romanescu, *Ostași ai României* de Ștefan Andronic, text de Ion Socol (mențiuni). La categoria cîntecelor patriotice au luat premii și mențiuni *Baladă pentru Ștefan cel Mare* de Gheorghe Bazavan, text de Ioan Meițoiu (premiul I), *Ostași mereu la datorie* de Iovan Miclea, text N. Constantinescu (premiul II), *Aviatorii* de Ștefan O. Ciutac, text lt. col. Călin G. Ionescu (premiul III), *Sub al țării tricolor* de Cornel Arion, text de N. Constantinescu (premiul C.C.E.S.), *De la Dunăre la mare* de Dan Beizadea, text Petre Idriceanu (premiul Uniunii compozitorilor și muzicologilor), *Vatra mea de dor și cînt* de Ctin. Romașcanu, text de Nicolae Dumbravă (premiul Uniunii scriitorilor), *Poartă școala noastră nume de erou* de maior Ion Ursu, text de lt. Emil Almășan, *Sîntem constructori militari* de Iacob Ciortea, text de Angel Cîrstea, *Fruntea sus, soldat !* de Vasile Tudose, text de Vasile Speranța (mențiuni).

Partea a doua a galei laureaților a prezentat melodiile de muzică ușoară distinse cu premii și mențiuni : *Două iubiri* de Ion Cristinoiu, text de Angel Grigoriu (premiul I), *Ești ostaș la datorie* de Temistocle Popa, text de Mircea Blok (premiul II), *Visul meu* de Marcel Dragomir, text de Romeo Iorgulescu (premiul III), *Voi apăra pămîntul tău, iubită țară* de Ionel Tudor, text de Romeo Iorgulescu (premiul M.I.), *Țară scumpă ești la tine-acasă* de cpt. Teodor Moisescu, text de lt. col. Călin G. Ionescu (premiul Consiliului național al Organizației pionierilor), *Elev de școala militară* de Marius Țeicu, text de Petre Nicolae (Premiul Biroului U.T.C. al Consiliului politic superior al armatei), *Acolo, undeva* de Aurel Giroveanu, text de Angel Grigoriu, *Eterna primăvară* de Dan Bălan, text de Mircea Block, *Ce frumoase-s fetele* de Ion Badea, text de Ion Cozmei, *Șoimi de-argint* de Florentin Delmar, text de Jean Gheliuc (mențiuni).

Ca în orice concurs, au existat și de astă dată diferențe în nivelul artistic al pieselor, în reușita compozitorilor și autorilor de versuri de a realiza deplina sudură între muzică și text. În categoria reușitelor am menționa piesele lui Radu Șerban, Gheorghe Șoima, Dan Mizrahi, Mircea Stan (marșuri), Gheorghe Bazavan, Ștefan O. Ciutac, Dan Beizadea, Ion Ursu (cîntece patriotice), Ion Cristinoiu, Temistocle Popa, Marcel Dragomir, Marius Țeicu, Aurel Giroveanu, Florentin Delmar (muzică ușoară). Fără ca piesele nemenționate să nu-și fi meritat în întregime trofeele dobîndite după o temeinică deliberare a juriului de specialiști.

Pe lîngă cîntecele premiate de concursul-festival, interpretarea dată de formațiile corale ostășești — corul Școlii militare de muzică, dirijor Ion Golcea ; corul de femei-ofițeri ai Casei centrale a armatei, dirijor Silvia Secrieriu ; corul Regimentului de

https://biblioteca-digitala.ro